

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIX-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/ ЛЮТИЙ 2018 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Місяць лютий – Місяць героїнь ▶ стор. 2
- Пан Евген Чолій – у Папи Римського ▶ стор. 3
- Виховні перспективи нашої молоді ▶ стор. 4
- «Червона нитка вбереже від хвороб» ▶ стор. 5
- Українські обряди в Реметах (Марамуреш) ▶ стор. 6
- Січневі свята українців у Клужі-Напоці ▶ стор. 7
- Прозвучали українські колядки в Сігеті ▶ стор. 8
- Хто байдужий до рідного слова?!... ▶ стор. 9
- «Прості обличчя непростой історії» ▶ стор. 10
- Наша сучасниця – учит. Анамарія Скіпор ▶ стор. 11
- Яська філія СУР – на своємудесятиріччі ▶ стор. 12
- Баямарські українці – на Фестивалі колядок ▶ стор. 13
- Де і коли народилася смачненька піца? ▶ стор. 14
- «Рідна мова на чужині ще милішою стає» ▶ стор. 15
- 330-річчя від обрання гетьманом І. Мазепи ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

У ПІВДОРОЖНІЙ ЧУЖИНІ

Відразу тут звелів я народитись,
по цей бік світу і в латиномові, –
спокусливе ж бо марево спинитись
не забажало в юрбищі-основі.

Був намір, певно, десь на видноколі
зустріти день і шанс (небезнадійні), –

круті ж Карпати в голубіні голій
звисали легкодухими в півніні.

В гнізді, з якого мій сумний лелека
до синяви збирався полетіти, –
у півдорожній чужині далекій
я народився, й тут волю скніти...

МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ – МІСЯЦЬ ГЕРОЇНЬ. ЇХ БУЛО МІЛЬЙОНИ

Місяць лютий присвячений пам'яті українських жінок-героїнь, які боролись і віддали своє життя за незалежність рідної України, і перед ними схиляємо голови на знак пошани. Їх було мільйони. Це були дівчата і молоді жінки, які гаряче любили свою Україну, йшли у бій, ставали перед танками, дарували без вагання своє молоде життя за її краще майбутнє.

На заклик Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (до якого слід би і нам, жінкам-українкам Румунії, приєднуватися і відсвятковувати й наших героїнь, адже і в нас вони були), вирішено кожного року в лютому місяці у всьому світі відзначати пам'ять українських Героїнь. Чому саме в лютому? А тому, що у лютому 1924 р. в тюрмі, засуджена на смерть, була закатована польською поліцією Ольга Басараб. Вмираючи, Ольга на стіні тюрмної камери написала останні слова: «Вмираю замучена, помстись!».

У похмурі дні лютого 1942 року в Бабиному Ярі гестапо розстріляло відому українську поетесу-патріотку Олену Телігу. На стіні тюрмної камери вона, як і Ольга Басараб, залишила напис: «Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга». Від рук німецьких фашистів тоді загинули також Наталя Винників, Ганна Рогач, Олена Столяр, Ганна Мартинюк з дочкою та багато інших славних учасниць національно-визвольної боротьби українського народу.

У лютому народилася також і наша славна, всесвітньовідома поетеса Леся Українка. Українська земля народила багато славних і мужніх жіночих постатей, імена яких назавжди вписані у світову історію. Княгині Ольга, Ганна Ярославна, також і Роксолана, а ближче до нашого часу – Наталя Кобринська, Олена Пчілка, Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко, Христина Альчевська, Софія Русова та багато інших українських жінок, які провели велику роботу на ниві духовного життя в ім'я утвердження національної культури українського народу.

Слідували жорстокі післявоєнні роки. В таборах смерті в Сибірі не обійшлося без важких і мужніх жінок.

У 1954 році в каторжному таборі смерті в

Кінгірі (Казахстан) 500 жінок-українок стали на оборону належних прав, на оборону своїх друзів.

Д-р Варконі, угорський лікар-очевидець, так пише про цю подію:

«Для придушення повстання в'язнів, яке тривало 40 днів, наставники покликали військові частини. Почалося пекло. Військо градом куль із скорострільів косило волелюбних людей-повстанців, що завзято відбивалися саморобними гранатами та камінням. При

брамі до табору в підготовці стояли танки. Коли вже повстанцям не стало зброї, чим боротися, наступила страшна сцена: 500 жінок-українок у вишиваних сорочках вийшли на подвір'я й заступили вхід до табору, щоб захистити своїх братів.

Вони йшли прямо на танки, що в прискореному темпі наближались, і не звертали з дороги. Жодна з них не звернула з дороги, ні одна не скрикнула, не застогнала... Чути було тільки хряст кісток і видно було кров, яка довго залишилася на сибірській землі».

Такі ж жорстокі розправи над політв'язнями відбулися в Норильську, у Воркуті та інших сталінських концтаборах.

У 1976 р. була створена Українська Гельсінкська Група. 7 із її членів були жінки, які не боялися ув'язнення, заслання, смерті. Між ними були д-р Ніна Строката-Караванська та поетеса Ірина Сенік, яких я мала честь зустріти в Торонто на VI з'їзді СФУЖО. Перша з них, Ніна Строката-Караванська, мікробіолог, після ув'язнення була примушена покинути Україну, емігрувати до Америки. Друга – Ірина Сенік, яка була ув'язнена 34 роки і яку американський жіночий союз визнав однією із «100 героїнь світу».

Можемо згадати і покійну пані Орісю Хортік, викладача української середньої школи м. Сігета, яка потерпіла через те, що вчила своїх учнів бути гордими за своє походження.

Не треба нам забути визнати героїнями наших славних учителів, вже ближче до нашого часу, яким куди складніше було затримати викладання української мови, за викладання уроків яким навіть не платили. Між нашими героїнями слід згадати: викладача української мови українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде п. Юлію Грінь-Арделян, учителів: Ірину Петрецьку, Олену Боднарюк, Марту Бота, Марію Арделян, Ірину Крайла, Марію Чубіку та інших.

Для українського організованого жіноцтва світу місяць лютий став символом жіночого героїзму, став МІСЯЦЕМ ГЕРОЇНЬ. Цей зимовий місяць символізує силу духу і гарячу любов до своєї Батьківщини.

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

МНОГІЇ ТА БЛАГІЇ ЛІТ, ШАНОВНІ ЮВІЛЯРИ!

1. Івана ЛІБЕРА (5 лютого 1932 р.) – голову Карашсеверинської організації СУР та першого заступника голови СУР, викладача музики, диригента Копашильського хору «Зелена ліщина», вокального гурту «Копашиланка», мішаного Карашсеверинського хору «Голос українців», композитора, автора кількох збірок українських пісень, вихідця українського марамороського села Русково, випускника Сігетської педагогічної школи та випускника Бухарестської консерваторії. З самих початків, як випускник Сігетського педучилища, призначений до с. Копашиль, де включається активно в організування художньої самодіяльності.

2. Аурела ДАНА (6 лютого 1946 р.) – талановитого марамороського художника, випускника Клужького Інституту Художніх Мистецтв «Іон Андрееску». Одружений п. Аурел з учителькою Іляною Дан, заступни-

цею голови Жіночої організації при СУР. Зимові марамороські пейзажі – одна з головних тем його робіт, і не тільки.

3. Ірину КОВАЧ (19 лютого 1955 р.) – публіциста-коментатора, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде, Мараморощина, та Бухарестського університету, спеціальність українська мова. З 1 березня 1980 р. працює в газеті «Новий вік», з 1989 р. її продовжувача – «Вільне слово». Співзасновниця з 1989 р. Союзу українців Румунії. Разом із мужем, головним редактором г. «ВС» та відомим письменником Іваном Ковачем і сином-адвокатом Лавріном, який деякий час, ще в студентські роки, працював кореспондентом і дописувачем до «Curierul ucrainean» на юридичні теми, і не лише, багато свого часу і сил віддала праці в українській громаді на підвищення культурного рівня і захисту українства

Румунії. Після Грудневої Революції в Румунії багато років працювала й безплатно, щоб врятувати г. «Вільне слово» і щоб довести її до сьогодні – до її 69-річчя.

4. Адріану ГОРВАТ (24 лютого 1983 р.) – випускницю Українського педагогічного ліцею ім. Тараса Шевченка м. Сігет, Мараморощина. Народилася Адріана в с. Русково в українській родині.

Закінчила Юридичний факультет Християнського університету «Дімітріе Кантемір» м. Клуж, захистила Мастерат в м. Клужі зі спеціальності Кримінальна та судова справа. Насьогодні працює в дитячому садку в селі Мікула, повіт Сату Маре, українське відділення.

На Многії і Благії Літа!
Хай щастить Вам у всьому!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Президент СКУ Євген Чолій привітав Папу Римського Франциска від імені української діаспори

28 січня 2018 р. в Римі, Італія, Президент Світового Конгресу Українців (СКУ) Євген Чолій від імені СКУ та понад двадцятимільйонної української діаспори привітав Святійшого Отця, Папу Римського Франциска під час його відвідин Собору святої Софії Української Греко-Католицької Церкви.

У своїй промові перед місцевою українською громадою та тисячами вірян Святійший Отець висловив розуміння їхнього болю за свою Батьківщину, яка потерпає від війни, помолвився за її завершення та закликав не втрачати надії.

У рамках зустрічі Блаженніший Свя-

тослав (Шевчук) представив Святійшому Отцю Президента СКУ, який, у свою чергу, щиро подякував Папі Римському Франциску за молитви за Україну та за гуманітарну допомогу українському народу, а також просив Папу Римського відвідати Україну.

Перед тим, як вийти з Собору святої Софії, Святійший Отець спустився до крипти, де помолвився біля могили Владика Степана Чміля, колишнього ректора української католицької семінарії і вчителя Папи Римського Франциска.

Разом з Євгеном Чолієм у цьому заході взяв участь Директор Представництва СКУ в Україні Сергій Касянчук.

«Світовий Конгрес Українців сподівається, що Ватикан і далі буде підтримувати Україну, яка активно захищає основні християнські цінності», – заявив Президент СКУ Євген Чолій.

Відео про відвідини Папою Римським Собору святої Софії можна переглянути ТУТ.

На фото справа – наліво: Е. Чолій, Блаженніший Святослав (Шевчук) та Святійший Отець Папа Римський Франциск.

«РУСЛАН»

Американська компанія «SpaceX» успішно здійснила перший тестовий запуск ракетоносця #FalconHeavy з космодрому на мисі Канаверал, штат Флорида (США).

Українські «Авіалінії Антонова» взяли безпосередню участь у підготовці запуску, надавши свій літак Ан-124-100 «Руслан» для перевезення складових ракети. Мова йде про частину головного обтічника ракети з габаритами, які здатний вмістити тільки такий потужний вантажний літак, як український «Руслан».

Більше місяця тому український літак подолав 3 613 км протягом 4,5 годин, забезпечивши своєчасну доставку складової ракети Falcon Heavy для її вчасного запуску з космодрому на мисі Канаверал.

НЕДАВНІ СІГЕТСЬКІ ХУДОЖНІ ЗУСТРІЧІ

Для того, щоб розвинути зміст заголовка, потрібно пригадати собі вартість художніх колективів-учасників. Конкретно треба згадати прозначення мішаного хору «Голос українців», який належить Карашсеверінській філії СУР і дає змогу всім його членам побачити багато місцевостей, чудову природу, інші країни, а це буде згадано і в майбутніх номерах «Вільного слова».

Так сталося і цієї зими, коли 20-го січня ц.р. мішаний хор «Голос українців» рушив у дорогу в напрямі Сігетуль-Мармацієй, що на Мараморщині, на запрошення Мараморської філії СУР, взяти участь у місцевому «Міжнародному фестивалі українських колядок та обрядів».

Довга, але цікава подорож, не надоїла хористам, беручи до уваги, що вони привикли до таких доріг не лише у своєму Карашсеверінському повіті, а і в приморських місцевостях, у чудовому і райському буковинському повіті Сучава і навіть у позаграничних зонах сходу, у північно-західних краях та північних краях.

Беручи участь на згаданому фестивалі, можна було набрати багато інформації про цю подію, починаючи з організаторами події та кінчаючи з представниками Посольства України в Румунії.

Крім таких новин, членів нашого хору зацікавив й інший аспект української куль-

тури в Банаті. Для здійснення цієї мети велика частина хору відвідала свого земляка Івана Росоха, який здавна живе у місті Сігетуль-Мармацієй і, крім своєї професійної праці, займається і художництвом. На цей раз Іван Росоха влаштував спеціально для своїх земляків художню виставку на тему «Сігетська осінь».

Знаючи, що у згаданому хорі співають не тільки його копашиляни, але і карансебешани, бо і в них копашильський корінь, він запросив їх побачити свою виставку. Виставка «Сігетська осінь» влаштована у великому залі престижного ліцею ім. Драгоша Воде.

Значна частина хористів відвідала цікаву виставку, де їх очікував автор-художник не тільки в теплій кімнаті, але і з теплою душею.

Гостей приймав не тільки художник Іван Росоха, а й його рідня, яка допомагала йому в розмові, угощеням кавою та перекусом і всім, що займає час для відповідного проведення виставки.

У розмові зі мною, колишнім директором Копашильської школи, Іван Росоха нагадав собі про ті роки, коли після кожного закінчення шкільного року до школи приїжджав фотограф та фотографував учнів і його картини. Він собі пригадує, як цей фотограф зняв картину, на якій були зображені він (Іван) і його сестра Поланя.

На закінченні гості подякували за можливість побачити виставку і пообіцяли ще заходити до п. Івана з інших нагод.

На добру і незабутню пам'ятку Іван Росоха подарував для домівки СУР, що в Карансебеші, дві картини, які зображають одну пору року – осінь.

Іван ЛІБЕР

Освітні і виховні перспективи української молоді в Румунії

(Закінчення. Поч. у попередньому номері)

В нашій країні існують дві форми навчання, які можуть обирати дітей, що належать до української громади: або навчання всіх предметів на українській мові, або навчання української мови, як предмету, як рідної мови. Людина за бажанням може вибрати собі рідну мову, національність(?), в кожній людині одні, єдині, незамінні. І коли ми, починаючи з ясельного віку, дитячих садків нагаскуємо інтелект дитини двома мовами, які вважаємо однаково рідними, психіка переважної більшості дітей не може цього витримати, відбувається глибокий конфлікт на психологічному рівні, внаслідок якого мовний розвиток дитини загальмовується: виростають напівмовні індивідууми, які не вміють самовиразити себе через слово, розладувати свої стресові емоційні стани, якими їх постійно екзаме-нує

життя через потік мовних вимог. Та послухайте, як говорять по-румунськи, чи по-українськи деякі випускники ліцеїв, восьмирічних шкіл, між котрими є і такі, що не знають українського алфавіту, а пишуть латинськими буквами, діалектально, не по-українськи літературною мовою.

Для правильного вирішення всіх цих навчально-виховних перспектив, основною передумовою є відповідальність – державна, правова, бо в Румунії національні меншини мають повні права – адміністративні, освітні, навчально-виховні і т.д. Дуже важливою є особиста відповідальність, себто носія відповідальності, оскільки особа усвідомлює чи може виконати певні вимоги, завдання, здійснити правильний вибір і передбачати наслідки своєї діяльності.

Щоб забезпечити вартісні освітні і виховні перспективи української молоді в Румунії, по-моєму, необхідно:

1) Відновити школи на українській мові викладання в селах, в яких щільно, компактно проживає українське населення;

2) Заснувати бібліотеки при кожній українській школі;

3) Якісно забезпечити функціонування культурних будинків;

Якщо всі ці виховні і освітні дії будуть виконані нами, учителями, викладачами, СУР, українськими молодіжними організаціями, українською церквою і, не в останню чергу, батьками, які повинні дбати, щоб їх нащадки цінували і шанували рідне слово, побут, властивий нашому народові, традиції, то в майбутньому наша молодь буде активною, українська меншина буде сильною і свідомою.

Михайло КРАМАР,
професор д-р Клузького
університету ім. Бабеша Бойо

КОМІТЕТ ВИЗНАЧИВ ЛАУРЕАТІВ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ-2018

Шевченківський комітет визначив лауреатів Шевченківської премії-2018. Про це написав член комітету премії Ростислав Семків на своїй сторінці у Facebook.

За результатами голосування комітету Шевченківської премії Емма Андієвська отримає Шевченківську премію з літератури 2018 року. Вона здобула 23 голоси учасників комітету.

Емма Андієвська відома як художниця, поетеса та письменниця. З 1943 року живе у Берліні, пізніше – в Мюнхені та Нью-Йорку.

Емма Андієвська є авторкою двадцяти дев'яти поетичних збірок, п'яти книжок короткої прози, трьох романів та понад дев'яти тисяч картин. Належить до Національної спілки письменників України з 1994 року, українського ПЕН-клубу та

Професійного об'єднання художників Баварії.

У жанрі публіцистики найбільше голосів набрав Сергій Плохій (19) – українсько-канадсько-американський історик, професор української історії та директор Українського наукового інституту у Гарварді.

Тоді як у жанрі музичне мистецтво лауреатом стала Вікторія Польова (21), композиторка, членкиня Національної спілки композиторів України.

Вікторія Польова – лауреатка Мистецької премії «Київ» ім. Артемія Веделя (2013), міжнародного конкурсу «Spherical Music» (США, 2008), Премія імені Бориса Лятошинського (2005), Всеукраїнського конкурсу композиторів «Псалми Третього Тисячоліття» (I премія, 2001), Премії ім. Левка Ревуцького (1995).

Візуальні мистецтва – Павло Маков (19 голосів), художник, член Королівського товариства живописців та графіків Великої Британії, член-кореспондент Академії мистецтв України.

Кіномистецтво – Володимир Тихий, Ярослав Пілунський, Сергій Стеценко, Юрій Грузінов.

За словами Ростислава Сем-

кова, цього року у комітеті вирішили відзначити не одного лауреата у номінації «Література, публіцистика, журналістика», а розбити її на троє, оскільки не було претендентів у номінації «Театр».

Національна премія України імені Тараса Шевченка (Шевченківська премія) – державна нагорода України, найвища в Україні творча відзнака за вагомий внесок у розвиток культури та мистецтва. Заснована 1961 року.

Національна премія встановлена для нагородження за найвидатніші твори літератури і мистецтва, публіцистики і журналістики, які є вершинним духовним надбанням Українського народу, утверджують високі гуманістичні ідеали, збага-

чують історичну пам'ять народу, його національну свідомість і самобутність, спрямовані на державотворення і демократизацію українського суспільства.

До складу комітету премії увійшли: кінознавець Сергій Тримбач, артист Олексій Богданович, театральний режисер Дмитро Богомазов, кінорежисер Сергій Буковський, хоровий диригент Микола Гобдич, письменниця Любов Голота, письменник Григорій Гусейнов, кінорежисер і телережисер Андрій Дончик, літературознавець Дмитро Дроздовський, письменник Сергій Жадан, мистецтвознавець Марія Задорожна, художник Анатолій Криволап, композитор Юрій Ланюк, журналіст, телеведучий Юрій Макаров, музикознавець Олександра Олійник, співак Тарас Петриченко, актриса Ада Роговцева, художник Сергій Савченко, літературознавець Ростислав Семків, кінорежисер Мирослав Слабошпицький, літературознавиця Елеонора Соловей, акторка Наталя Сумська, майстер народного мистецтва Олександра Теліженко, галерист, куратор Тетяна Тумасян.

У 2017 році лауреатами Шевченківської премії стали Іван Малкович, Богдана Фроляк, Микола Малишко та Степан Коваль.

З народної традиції та вірування

«ЧЕРВОНА НИТКА ВБЕРЕЖЕ
ВІД ХВОРОБ ТА НЕГАРАЗДІВ»

Хто з нас не запримітив, що новонародженим дітям матері прив'язують на ліву ручку червону нитку. Чому? Я не сьогоднішній. Мені вже минуло 70 і знаю, що гуцули завжди новонародженій дитині прив'язували яскраву червону нитку, щоб, не дай Боже, її не наврочити. Так само робили і з ягнятами, козенятами і телятами.

Все ж таки, для повноти інформації про цю справу я звернувся до моєї сусідки – Анни Ткачук, як кажемо, «Ткачіхи», котра 12 січня цього року сповнила 98 років. Вона найстарша жителька села. Слава Богу, – здорова, самообслуговується, ще обробляє город. Головне й те, що вона пам'ятлива, розсудлива. Колись у нашому селі було чимало багатолітніх осіб. Сім років тому померла найстарша людина Сучавщини – Сметанюк Параска – на 107 році життя, котра ніколи не хворіла. Одного дня не могла їсти, а другого дня померла.

Ми кажемо, що «Ткачіха» здорова. Вона має діабет із 1955 року, вже 63 роки. Притулилася ця хвороба до неї із гризоти, бо її чоловік був ОУН-івцем, боровся проти москаля-окупанта. Він сидів у тюрмі – румунській та советській. Хто його запитував, чому сидить у тюрмі, він гордо відповідав: «Я враг советской власти!».

Останнім разом, 1955 року, його знову покарали, поклали в тюрму, де помер, і «Ткачіха» залишилася вдовою з 4 дітьми в Румунії, а старша дівчина залишилася вдома, в Руській (тепер Україна) – 2 км до кордону, де жила господарка «Ткачіха».

Минулого року і донька померла. Перехідний кордонний пункт Руська – Ульма вже кілька років закритий, так що її мати «Ткачіха» не мала можливості бути на похороні доньки, яка 73 роки прожила на самоті.

У 98 років «Ткачіха» могла й пішки перейти митницю і зайти до помешкання доньки. Це гірше, як за комуністичного режиму. Їй радили перейти кордон у

Сереті, але з паспортом (це відстань 300 км), або в Сігеті, також з паспортом, але ця дорога об'їзна.

Під час комуністичного режиму, який він і не був, було дуже легко перейти кордон до рідних: на похорон, на весілля, або навіть на родини та хрестини. Із телеграмою і просьбою в руці румунські пограничники, після коротенької перевірки, за 2-3 години дозволяли перейти кордон.

А тепер... входимо в нашу тему. Мені сусідка розповіла, що колись кожна мати новонародженій дитині прив'язувала червону нитку на ліву ручку. Хто мав червоний обручик (браслет), то ставив його замість нитки, але були випадки, коли дитина вибирала обручик із руки, подеколи ражалася. Телятам, ягням також прив'язували червону нитку. На мої запитання, – Чому нитка червоного кольору і на лівій руці? Що робити, якщо нитка порвалася або просто загубилася? – вона відповіла:

– Червона нитка на руці здавна вважалася оберегом від вродження, хвороб і різних негараздів. Я всім дітям зав'язувала на ручки червоні вовняні нитки. Червоний колір символізує Божественну любов і прощення. Треба зав'язати на нитці сім вузликів, при цьому треба вимовляти і думати, чого доброго ви бажаєте дитині. Самій собі зав'язувати нитку не можна, бо це нічого не дасть. Треба аби це зробила близька людина, бажано жінка. Нитку зав'язують на зап'ясті лівої руки, бо вона близько до серця. Якщо нитка порвалася або загубилася, то не потрібно засмучуватися. Значить, цей оберіг виконав свою захисну роль. Може, якась зла людина намагалася навести на вас порчу або наврочити, а він забрав усю негативну енергію, як то кажуть тепер, і ви, в результаті, не постраждали. Тепер можна зав'язати нову нитку, – розповіла докладно вуйна «Ткачіха».

Юрій ЧИГА

ДІЙШЛА ДО НАС СУМНА, БОЛЮЧА
ВІСТКА: ВІДІЙШОВ У ПОТОЙБІЧЧЯ
ВИКЛАДАЧ МУЗИКИ МИКОЛА КРАМАР

Народився покійний в с. Верхня Рівна на Мараморщині 25 жовтня 1944 р. в українській багатодітній сім'ї. Початкову освіту здобув у рідному селі, Українську педагогічну школу закінчив у місті Сігеті, Консерваторію – в місті Клуж-Напока.

Після закінчення педучилища 1 рік працював з дружиною Марійкою, буковинкою за походженням, в рідному селі Верхня Рівна. Опісля вони переселилися до Сучави, щоби бути ближче до батьків дружини.

На Сучавщині покійний організував і керував хором, в репертуарі якого були гарні українські пісні, активну участь брав у всіх організованих СУР подіях, відвідував та брав активну участь в організуванні та підтримуванні української церкви м. Сучави. Часто з делегаціями Сучавської організації СУР відвідував Україну.

Народилися в них дві дочки – Симона та Христина, які обдарували їх 5 онуками.

Коли б уже лише радіти життю та милуватися внуками, невблаганна хвороба здолала життєвий шлях Миколи Крамара, і в ніч на 6 лютого 2018 р. упокоївся в Бозі, він навіть не відаючи, якою важкою хворобою хворів.

Слід сказати, що дружина Марійка, після важкої невиліковної хвороби упокоїлася в Бозі рівно 12 років тому.

На похорон прийшли попрощатися з покійним та відправити його в останню земну дорогу родина та представники Союзу українців Румунії – його голова і депутат Микола Петрецький та голова Мараморської філії СУР Мирослав Петрецький і голова місцевої Верхньорівнянської організації СУР Елек Опрішан, односельчанин та рідня, представники сучавської філії СУР, колеги та знайомі, які його знали та поважали.

Редакція «ВС» приєднується і передає щирі співчуття згорьованій родині. Хай Бог дасть сил та мужності родині перенести цю важку втрату!

**ХАЙ З БОГОМ СПОЧИВАЄ ПОКІЙНИЙ В
БУКОВИНСЬКІЙ ЗЕМЛІ!**

ХАЙ БУДЕ ЗЕМЛЯ ПУХОМ ПОКІЙНОМУ!

ХАЙ БУДЕ
ПОКІЙНОМУ
ІВАНУ КУРИЛЯКУ
ЛЕГКОЮ РОНЯНСЬКА
ЗЕМЛЯ!

Передаємо співчуття згорьованій родині – дружині Васи́ліні, синам – проф. д-ру Васи́лю, Веняміну, Михайлові та внукам з відходом до Бога 29 січня 2018 р. після довгої хвороби мужа, батька, дідуся – Івана Куриляка!

Народився Іван Куриляк 13 червня 1937 року в українському мараморському селі Верхня Рівна в багатодітній сім'ї.

Дай Боже сили родині перенести важку втрату.

Хай з Богом спочиває!

Хай буде покійному легкою ронянська земля!

За українців-ронянців Бухареста, які знали та шанували вуйка Куриляка – Ірина Петрецька-Ковач з родиною та Михайло Трайста.

Посольство України в Румунії ПРЕС-РЕЛІЗ

29 січня 2018 року

ДО ДНЯ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇ В КРУТ

29 січня 2018 року в Україні на загальнодержавному рівні відзначається 100 років бою під Крутами, котрий для Українського народу став символом героїзму та самопожертви молодого покоління в боротьбі за незалежність.

29 січня 1918 року на залізничній платформі в Крутах перебувало до 520 українських вояків, юнаків і студентів, озброєних 16 кулеметами та однією гарматою. Росіяни вдесятеро переважали, мали бронепотяг та артилерію.

Військами УНР під Крутами командував Аверкій Гончаренко. Завдяки вигідній позиції і героїзму, українцям вдалося завдати росіянам значних втрат і стримати наступ до темряви.

Потім, під тиском ворога, українські бійці організовано відступили до ешелонів і вирушили в бік Києва, руйнуючи за собою залізничні колії. Але одна студентська чота – 27 хлопців, заблукавши у темряві, повернулася до станції Крути, яка на той час уже була зайнята більшовиками. Вони потрапили в полон. Хлопців катували, а потім страшили. Згодом майже всіх героїв поховали на Аскольдовій могилі у Києві.

У квітні 1918 року завдяки підтримці німецьких та австро-угорських військ (відповідно до Брестського договору) українці звільнили від більшовиків майже всю Україну. Отже, бій під Крутами став боєм за майбутнє України.

Завдяки звитязі та сміливості українських вояків ворожий наступ більшовиків на Київ було зупинено на кілька днів, коли тривали переговори між Українською Народною Республікою і країнами Четвертого союзу. Важливо

було, аби на той момент українська столиця перебувала під контролем Центральної Ради.

9 лютого 1918 року Брестський мирний договір було підписано. Він означав визнання самостійної Української Народної Республіки суб'єктом міжнародних відносин.

Вшанування пам'яті загиблих під Крутами молодих людей 29 січня 1918 року набуває глибокої символіки сьогодні, коли такі ж молоді люди захищають суверенітет, свободу та незалежність України в боях із російськими агресорами у східних частинах Донецької та Луганської областей.

Як доводить історичний досвід, правда завжди перемагає, а правда на боці Українського народу.

Romania, Bucharest, Aviatorilor 24;
tel.: (+4021) 230 36 60;
fax: (+4021) 230 36 61;
E-mail: emb_ro@mfa.gov.ua

УКРАЇНСЬКІ ОБРЯДИ В РЕМЕТАХ (МАРАМОРЕШ)

(Закінчення. Поч. у попередньому номері)

Не можна було закінчувати нашу подію без виступу «Червоної калини», молодих і талановитих співаків, гарно вбраних (червоні елегантні піджаки і чорні штани), хлопців, які проспівали кілька українських народних усім відомих пісень, яким підспівували і аплодували всі глядачі. Щира подяка цим хлопцям за технічне забезпечення події (інструменти, мікрофони, світло і т. д.), які завжди дуже точні на всіх наших подіях і, певна річ, солісту, який був однією з важливих осіб, що забезпечили успішне проведення нашого заходу.

В закінченні концерту пан депутат М. Петрецький щиро подякував усім артистам і глядачам, підкресливши і оцінивши всіх, хто підключився в організації та проведенні концерту, маючи теплі і похвальні слова на їх адресу.

Підписувач цього тексту Василь Пасинчук, голова місцевої організації СУР, щиро і тепло подякував усім тим, що допомагали успішному проведенню події: Центральному керівництву СУР, керівництву СУР Марамороської філії, сільській Раді, керівництву школи з Реміт, учням, учителям, родичам, всім запрошеним і присутнім, артистичним групам, головам місцевих організацій СУР зі всіх українських сіл Мараморощини і, не в останню чергу, пані Єлисаветі Шелевер і всім, хто їй допомагав у забезпеченні залу, тепла і смачної вечері.

Подія закінчилася загальною святковою вечерею, де всі гості і господарі добре відчувалися, оцінили смачний і добре підготовлений меню, де продовжився концерт і де лунали далі українські народні пісні з піднесенням, веселим настроєм в атмосфері дружби і порозуміння.

Багато слів подяки, позитивних, похвальних, ми почули про наш захід. Всім дуже гарно дякуємо, ласкаво чекаючи всіх і восени 2018 року, бо хочемо запевнити вас, що в Реметах вам завжди будуть раді, і ми будемо приймати всіх наших друзів з великим задоволенням, повагою, любов'ю, почувати взаємне порозуміння в дусі християнської моралі.

Із задоволенням висловлюємо щирі слова подяки панові Михайлу Бринзянику, який був багато років головою Реметянської місцевої організації СУР, і який започаткував це наше свято, багато років організував «Осінні обряди українців», який був присутнім на нашій події і мав можливість дружньо потиснути руку всім тим, які його знають і які багато років співпрацювали з ним, які його поважають і люблять.

Хочемо закінчити словами, які я дуже люблю, відомого артиста і телеведучого

Ігоря Кондратюка, який веде популярну програму «Караоке на майдані»:

«Ми Вас усіх обнімаємо, цілуємо і любимо! Бувайте!».

проф. Василь ПАСИНЧУК,
голова місцевої організації
СУР с. Ремети, Мараморощина,

Про зимові січневі святкування українців у Клузі

Січневі зустрічі у Клузі присвячуються традиційному святкуванню українцями низки найповажніших у народі зимових свят (Різдва, Нового Року та Водохрещі). Народна звичаєвість у цей період дуже багата, різноманітна, своєрідна. З давніх пір в Україні на зимові свята обов'язково має бути обрядове застілля, вшанування предків, ритуальні поздоровлення і обходи, господарські магичні ритуали, рядження, маскування, розваги і т. п. Все це робить Україну унікальною і цікавою, бо вирізняє українців серед інших і робить їх неповторними. Напевно всі чули про карнавали в Ріо-де-Жанейро, чи у Венеції, День святого Патріка в Ірландії. Для нас це екзотичні події, на яких не один мріє побувати. Те ж саме відбувається і з нашими зимовими святкуваннями, які представники інших культур вважають магичними, захоплюючими театралізованими діями.

На клужівських зустрічах роботи з академічним розглядом та аналізом тем поєднуються з фактичними елементами святкування. Вже очікувано є традиція відкривати і завершувати перший зимовий захід колядками у виконанні наймолодших учасників. Офіційну ж частину розпочала цього разу робота «Колядки – давніші за хрещення Русі», зачитана Іонелою-Пауліною Каіл. В ній було розкрито декілька аспектів Різдвяних свят – їх історію в Україні, звичаї і обряди, пов'язані з цим святкуванням, а також декілька теорій щодо походження самого слова «Різдво». На думку авторки: «Різдво сьогодні – це християнське свято, в святкуванні якого збереглося багато традиційних дохристиянських елементів». До таких відноситься звичай ставити дідуха чи колядувати, які було розглянуто детальніше. Не всього ми зараз дотримуємося, не все можемо пояснити, не все зберігаємо, як належить. Але:

«...попри різні радикальні прогнози скептиків, я переконана, що більшість українців на Різдво готують 12 пісних страв, сідають за стіл після того, як зійшла перша зірка, та розпочинають вечерю з традиційного споживання куті», – підсумувала автор. Коли ж ми просто споглядаємо ці дії, або приймаємо участь у них, – ми вивчаємо, славимо і приєднуємося до одвічних моральних і духовних чеснот наших родин, наших громад, наших націй. Тим самим ми приєднуємося до вікової мудрості предків, шукаємо у ній зміст всього земного, черпаємо свою силу, натхнення і рівновагу там. «Українці не йдуть на гостину до реставрації, а збираються в родинному колі. Згадують минулий рік (...), померлих родичів і тих, які живуть далеко. Вони не забувають побажати одне одному щасливого Нового року. І це найголовніше», – завершила студентка.

Докторант Теологічного факультету Михайло Боднарюк виступив з доповіддю «Хрещення Господнє. Історія, теологічні пояснення і традиції». В ній він нагадав присутнім умови і наслідки хрещення Іваном Хрестителем Ісуса в річці Йордан, прослідкував значення та роль води від створення світу за біблійними переказами і до народних звичаїв

та увірувань, пов'язаних з нею. Для українців Водохреща, або Хрещення, Йордан «є святом, присвяченим очищенню всієї природи». Християнський по своїй суті, обряд водосвяття доповнюють і зараз народні звичаї. Відомо, що велика кількість різноманітних ритуалів та дій у цей день спрямована на захист від нечистої сили. А відтак погань викурюють димом чи ладаном, проганяють свяченою водою чи маком, лякають масками, дзвіночками, галасуванням і співом. Промовець підкреслив, що

Водохреща вважається великим християнським святом, бо Ісус Христос показав, серед іншого, що він близький до нас, що «царство Христове наблизиться до нас, якщо і ми наблизимся до нього», намагаючись жити за законами Божими. Було наголошено: «На Водохрещу нам дарується мир, великодушність і краса (...) для того, щоб ми їх зберігали, поважали і розмножували».

На завершення слово взяв заступник декана факультету іноземних мов пан Дорін-Іоан Кіра. Пан професор зізнався в усе більшій обізнаності з українською літературою, історією, перекладацькими роботами таких постатей, як Федькович, Гребінка, Куліш, Франко, Леся Українка та інші. Це пов'язано з його постійною присутністю на зустрічах української громади та завдяки тісним зв'язкам з їхніми організаторами, викладачами української мови та літератури на факультеті іноземних мов – подружжям Гербіль. Виступ пана Д.-І. Кіри був побудований на основі повісті Чарльза Дікенса «Різдвяна пісня у прозі». Може це видатися дивним, але існував період, коли в Англії майже не святкували Різдво. До його відродження причетна сама королева Вікторія, яка ввела звичай прикрашати ялинку і роздавати подарунки. В цей період Ч.

Діккенс, відомий на той час творами про дітей, започаткував різдвяну тематику в англійській літературі. Першою у цьому напрямку стала повість «Різдвяна пісня у прозі» («A Christmas Carol», 1843), перенасичена фантастичними привидами і чарівною символікою. На думку доповідача, повість сповнена «концепцією вивільнення, очищення від гріхів», що робить її актуальною і цікавою донині. Це одна з причин, через яку цю повість, починаючи з 1890 р., було неодноразово перекладено на українську мову. Головний герой з жадюги і злочки перетворюється у доброго, щирого і щедрого дядечка, що допомагає бідним і сиротам. Так Діккенс підкреслює «притаманні різдвяному духу риси – милосердя, щедрість і співчуття», – зазначив пан Д.-І. Кіра.

То ж для чого нам традиційне святкування? Що нам дає християнська віра? Для чого ділитися радістю святкування? Чого би то роздавати своє майно іншим і турбуватися про знедолених, сиріт і одиноких? Як не дивно, але відповіді можна знайти в тих давніх традиційних святкуваннях, в нашій вірі і духовності, наших вікових моральних засадах, які є фундаментом нашого життя, наших прагнень і досягнень. Кожен з нас різниться навіть від своїх найближчих. Ми по-різному думаємо, живемо, відчуваємо. Та не дивлячись на це, в нас є так багато спільного в найпростішому. Ми переконані, що розділена з іншими радість примножується. І тільки той, хто цього не відчув, може не погоджуватися. За нашою українською ментальністю, вдала забава чи святкування – це тоді, коли люди зібралися, посідали, поговорили, пожартували, навеселилися. А відхилення за звичай в тій чи іншій мірі обговорюються, не одобрюються, засуджуються. Чи не так?

А скільки всього можна навчитися у тих давніх ритуальних звичаях чи обрядах! Це тільки на перший погляд про урожай та розведення домашніх тварин. Насправді ж тут і як себе вести: як поважати і як добитися поваги; як сприймати навколишніх такими, якими вони є, а не засуджувати; як і коли просити прощення, вибачитись, дістатись сил злагоди. Тут про те, чого остерігатися і як захищатися; як зберегти здоров'я і як правильно харчуватися. Тут, звичайно ж, і як працювати та відпочивати; як заробити, зберегти, примножити. Тут і про те, як рівень життя навколишніх впливає на твій власний, про вигоди здорового оточення друзями, а не ворогами, і про переваги благочинності, меценатства і філантропії. І про те, як повернутися від земної буденності до вічного, до духовного, до того, що ніколи не минає. Це, якщо хочете, столітньої давності team building, leadership, coaching і різноманіття психотерапевтичних методів. Це всі необхідні інструменти для досягнення врівноваженого і комфортного життя, для того, щоб відчувати себе щасливим там, де ти є.

Тому хай у наших домівках і після Різдва панують піднесені святкові настрої, не пропадають національні чи родинні традиції, живе і квітне міцна сім'я у сильній країні! Христос Родився!

Ольга СЕНИШИН

ПРОЗВУЧАЛИ УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ У СІГЕТІ

20 січня ц.р. в м. Сігеті (Мараморощина) прозвучали колядки на Фестивалі українських колядок та обрядів уже в 25-ий раз, а 8 років, цей захід вже і Міжнародний. Це одна із найважливіших подій Союзу українців Румунії, яка об'єднала українців всіх кутків Румунії та гостей з Угорщини і України.

І на цей раз захід почався в українській православній церкві м. Сігета, де священник д-р Микола Лаврюк відправив велике недільне Богослужіння, підтримане колядками, виконаними хорами. Вийшовши з церкви, артистичні групи направились із колядками центром міста до Музичної школи ім. Джеордже Енеску, в залі якої відбувся фестиваль, у оплесках мешканців Сігета.

Відкрили фестиваль голова СУР Марамороської організації проф. Мирослав Петрецький як головний організатор. Прозвучали гімни Румунії, Європейського Союзу та України. У своїм слові депутат, голова СУР Микола-Мирослав Петрецький привітав почесних гостей і побажав успіхів усім артистичним гуртам у їх виступах. Потім були запрошені до слова мер Сігету, посол України в Румунії і багато почесних запрошених. Переклад на румунську мову здійснила пані Ельвіра Кодря – радник у МНВ Румунії.

Після промов на сцені виступали (колядували, вінчували) 27 артистичних груп зі всіх повітів, де живуть українці у Румунії, з усіх українських сіл Мараморощини, із Угорщини та України. Розпочав концерт хор «Ронянські голоси» із Верхньої Рівни, який

брав участь на цім фестивалі із самого його початку і дотепер. Вони виконали три колядки на 4 голоси і «Щедрик». Проф. Джета Петрецька, диригент хору, поновила хор молоддю, а також кількома хористами із Русь-Поляни.

Опісля виступила підготовча група українського відділення Школи Верхньої Рівни, приготовлена проф. Ларисою Петрецькою. І надалі виступали з прекрасними колядками і вінчуванками хори, вифлеєми, вокальні групи і соло з України, Угорщини, з повітів Сучава, Сату-Маре, Арад, Тульча, Тіміш, Караш-Северін, Ботошань, одні з них у супроводі оркестрів.

Артистичні групи з Мараморощини були на висоті. Прекрасно проспівали колядки церковний хор із Сігету Мармацією, групи із Рускова, Верхньої Рівни, Красного, Вишавської Долини, Кривого, Русь-Поляни, Луга над Тисою, Бичкова, Довгого Поля, діти з Реміт, Кричунова.

Щирі поздоровлення диригентам, які прекрасно підготували виступи своїх груп. Вони отримали грамоти від проф. Василя Пасинчука, голови Реметянської організації СУР та першого заступника СУР, який вів програму на сцені. І хоча концерт тривав біля 5 годин, ніхто із залу не виходив, аплодували всі виступи, які були чудові.

Вкінці концерту пан депутат Микола-Мирослав Петрецький привітав усіх учасників, подякував офіційним запрошеним і виділив Ювілейні грамоти партнерам цієї діяльності, високоповажним гостям і головам місцевих та повітових філій СУР.

Цей фестиваль був на дуже високому рівні, перевершив себе. Він же XXV-ий!

Честь і слава організаторові, проф. Мирославу Петрецькому, голові Марамороської організації СУР, та його комітету.

А всім учасникам – На многая і блага літа!

Учит. Іляна ДАН

На тему україномовного виховання і шкільництва

Хто байдужий до рідного слова?! Скажіть і чому!

У п'ятницю, 9 лютого 2018 р., в Сітеті відбулася Національна нарада учителів української мови, на яку я мала щасливу нагоду бути запрошеною як колишній викладач української мови (зараз я на пенсії) та член Ради СуР, за що висловлюю щирі подяки організаторам, зокрема Голові СУР, Депутату пану Миколі-Мирославу Петрецькому.

Нараду відкрила і провела радник у Міністерстві виховання пані Ельвіра Кодря, яка ознайомила присутніх із метою зустрічі та планом роботи, накреслила завдання, які стають перед учителями української мови. Був обговорений стан викладання української мови в школах українських сіл і міст, в яких викладається наша мова. В своїх виступах учасники наради відзначили, що останнім часом відбулися певні позитивні, але й негативні зміни, бо з незрозумілих причин молоді іноді відхиляються від свого коріння, від своїх предків, від української мови, від українського фольклору. Наші українці ставляться по-різному до рідної мови. Дехто пишається нею, хтось-там соромиться нею, а одні навіть байдужі до рідного слова.

У моїм виступі я розказала молодим учителям про роль рідної мови в нашому житті, бо страх погано чути, що не всі українці вивчають нашу українську мову.

Мова – це не тільки засіб спілкування між людьми, а вона для нас не друга, а перша природа, що оточує нас, живе з нами всюди і завжди. Без мови, без сонця, рослин, повітря людина не може існувати. Велике нещастя – нищити природу, але боляче б'є по народові зречення рідної мови, чи навіть неповага до неї, що дорівнює неповазі до батьків.

Дуже справедливо сказав письменник Олесь Гончар: «Той, хто зневажливо ставиться до рідної мови, не може й сам викликати поваги до себе!».

Всім треба вивчати, розвивати, берегти свою мову, бо престиж мови залежить не від неї самої, а від її носіїв. Українська мова стане престижною тоді, коли ми не будемо неї соромитися, коли діти будуть гарно, виразно, правильно говорити й читати по-українськи.

В цьому велику роль мають, по-перше, матері, бо дитина ще не навчилася, як слід, говорити, а її слух вже ловить слова материнської колискової пісні, слова бабiniх чи дідових казок. Я благаю учителів, щоб на засіданнях з родичами пояснювали, що знання рідної мови не обмежує вивчати інші мови, що «скільки мов ти більше знаєш, стільки ж разів ти людина». Мова твориться народом, народ без мови – не народ. Без усякої іншої науки можна обійтися, а без знання рідної мови – не можна, бо вона вбирає в себе традиції, головні історичні моменти з життя народу.

Найважливішу роль у вивчанні рідної мови відіграє вчитель української мови. Ставиться таке запитання: «Яким повинен бути справжній учитель української мови? Якими якостями повинна володіти ця людина?».

По-перше, головна роль учителя української мови полягає в тому, щоб показати, продемонструвати своїм учням, чим саме така гарна наша мова. Якщо вчитель покаже і доведе всі переваги рідної мови, то діти й учні збережуть цінну інформацію у їхній пам'яті. Зробити це зовсім не складно! Досить того, виразно прочитати, яскраво

кілька поетичних творів українських авторів, щоб сильно вплинути на учнів і показати, наскільки гарна, мелодійна, солов'їна, барвиста, барвінкова українська мова.

Учитель повинен досконало знати мову. Йому повинні бути добре відомими граматичні правила та ефективні прийоми з стилістики, які зможуть зробити його мову цікавою. Якщо це побачать учні, вони переконаються в тому, що у них розумний, професійний, кваліфікований учитель, але й справжній українець.

Кожен учитель, як і учень, повинні прагнути досконалості, працювати над собою з усіх точок зору.

Не маємо права забувати, що за любов до української мови багато письменників часто платили власним життям. Цією мовою написані твори наших класиків, але й твори наших відомих і в Україні письменників українців у Румунії.

21 лютого – Міжнародний день рідної мови. Спеціально в цей день ми, українці, святкуємо нашу рідну українську мову, віддаємо їй належну шану, бо вона – найкращий цвіт, що ніколи не в'яне, а вічно розвивається й процвітає. Хай вона не пропаде, бо інакше пропадемо й ми-українці як нація.

Казав Кобзар української поезії поет Тарас Шевченко: «Поки живе мова, доти живий і народ!». Ми не повинні забути, що: «Хто мови своєї цурається, той сам себе стидається», «По-своєму кожна пташка співає, по-своєму народ розмовляє».

Дорогі українці! Шануймо й поважаймо свою рідну мову, вчім своїх дітей говорити, молитися, співати нашим рідним словом!

Ледія СПИВАЛЮК,
голова Жіночої організації СуР

«Прості обличчя непрості історії»

БАГАТОЗНАЧНА, ЦІННА ФОТОВИСТАВКА

У малім, але відомім курортнім місті Гура Гуморулуй, розташованім у мальовничій гірській околиці Сучавського повіту, постійно ведеться активна культурно-просвітницька діяльність. У цім контексті кожного року мешканці міста, а то і туристи, – часто закордонні, – мають можливість побачити і багато різних виставок.

Хоч цей рік почався недавно, то вже у січні, після іншої культурної діяльності, відбулася і одна, можна сказати, незвичайна виставка, бо експонати різнилися від тих мешканців міста, котрих звикли бачити, а це довело до того, що вона була набагато цікавішою. Справа йде про фотовиставку «ПРОСТІ ОБЛИЧЧЯ НЕПРОСТОЇ ІСТОРІЇ», автор якої – Сергій Гакман з України, яка була виставлена у приміщенні місцевого Музею народних звичаїв, відкрита в неділю 21-го січня ц. р.

Ця культурна подія відбулася внаслідок взаємодії Благодійного фонду «Суспільні ресурси та ініціативи» і Відкритого Університету для дорослих та Мерії міста Гура Гуморулуй. У присутності значного числа мешканців міста виставку відкрив пан Север Думітраке – директор Культурного центру міста, який, привітавши присутніх, між іншим, сказав, що тематика виставки має історичний характер, а це робить її ще більш вартісною. У свою чергу, пан Маріус Урсачук – мер міста – після того, як ласкаво привітав шановних гостей із України – родину Гакман (пан Сергій приїхав разом із своєю дружиною, пані Тетяною) і всіх інших присутніх, сказав, що ця культурна подія є важливою для міста, і він радий, що місцевий музей має честь її прийняти. Підкреслив, що такі, або подібні культурні події, зміцнюють добросусідство і сприяють зближенню між народами, тим більше, коли вони є і сусідами. Впевнений, що після цієї виставки слідуватимуть й інші, взаємні, включно і в Україні, щоб, таким чином, дати можливість ознайомитися з гуморськими культурними діячами.

Відносно історичного характеру тематики виставлених фотографій сказав, що воно вартісне у ще більшій мірі тому, що ці два сусідні народи – румунський і український – довгий час мали нераз спільну, або подібну історію.

Про виставку, взагалі, зокрема про деякі виставлені фотографії, говорив по-румунськи – мовою, якою добре володіє, – сам автор Сергій Гакман. Всього виставлено 27 фотографій (чорно-білі і кольорові), на котрих зображені портрети «простих обличч» буковинських жінок та мужчин різного віку, серед них інтелектуалів, селян, воєнних, урядників, а то і звичайних людей, які жили не тільки минулого століття, але й у нашім теперішнім часі. На перший погляд, виглядало б, що це щось звичайне, без особливого

значення, як би не те, що ці обличчя є «непрості історії», так, як вказано на афіші.

Життя кожної людини являє собою своєрідну малу історію, про яку можна б написати навіть і роман. Але шлях життя, доля неоднакові, з деякими вони є (були) прихильними, а з іншими дуже несправедливими, а це пов'язане з тим часом, в якому вони жили, та з історичними подіями, які тоді відбувалися. Про це саме і вказує тематика виставки. Представлені особи – українці, але й румуни, євреї та інші нацменшини Північної

Буковини, про котрих треба знати також, бо їх життя і доля є доказом сказаного вище. Незалежно від національності, багато з них мали подібну долю через історично-політичні події минулого століття – сталінського терору, диктатури Іона Антонеску, радянського періоду та іншого. На жаль, і на сьогодні, вже в XXI-ому столітті, доля багатьох залежить від агресивних воєнних дій Російської Федерації проти України.

Переглядали експонати. Ось, наприклад, фотографія молодого оберлейтенанта австрійської армії в Першій Світовій війні, буковинця Іллі Гуцуляка, який після вступу Червоної Армії в Чернівці 1940-го року, був арештований, обвинувачений у шпигунстві на користь Румунії, а в 1941-ому році засуджений до розстрілу, вирок будучи виконаний. Було йому тільки 46 років.

На іншій експонаті видно молоду селянку з малою дитиною на руках, а поруч знімка тієї самої жінки вже в старшому віці. Це Аніца Нандріш-Кудла. На початку Другої Світової війни вона, разом зі своїми трьома синами, була депортована в Сибір окремо від своєї хворої матері та чоловіка, яких так і не побачила більше ніколи. У Сибірі вона пережила голод, хвороби і нелюдські умови праці, але зберегла своїх синів. На Буковину повернулася аж 1961-го року. Написала книгу спогадів під назвою «20 років у Сибірі», надруковану в Румунії і перекладену кількома мовами. Нагороджена Премією «Лучіан Блага» Румунською Академією. Недалеко від цього експонату є і родинна фотографія Елізабети (Ютіш) Кіцак, родженої 1907-го року в Остриці (давня назва Клішківці), колгоспниці. Через свої релігійні переконання (була протестанткою – назаритянкою) під час Іона Антонеску сиділа в тюрмі, але не зреклася своєї віри. Прожила 90 років. Мала 3 дітей, 8 внуків і 16 правнуків.

Про трагічну долю людей з тих часів можна дізнатися і з інших фотографій. Цікаві історії є і тих осіб, життя яких ближче до наших часів. Так, наприклад, є фотографія, на якій дивиться прямо нам в очі – і маємо враження, що, от, заговорить до нас, – Олег Панчук, внук Ольги Кобилянської.

(Далі буде)

Ярема ОНИЩУК

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути

підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

АНАМАРІЯ СКІПОР

Приємно читати про наших сучасниць, сучасників, колег, учнів, українців, розсіяних по всій Румунії, про їх бажання бути якнайуспішнішими в колективах, де працюють. Бути зразковими громадянами села, міста бо про них чути тільки слова похвали та подяки...

Тепер в рубриці «Наша сучасниця» представляємо пані учительку (як кажуть професорку-учительку) Нисипітської школи Сучавського повіту Анамарію Скіпор (з дому Влад Кобилиця), котра 1996 р. закінчила Педінститут вищого закладу ім. Осипа Маковея в м. Чернівці. Після серйозного та вимогливого екзамену з Історії та Географії Румунії (предмети не входили до Аналітичної програми Чернівецького педінституту), одержує атестат учителя-спеціаліста для I-IV класів, виданого Міністерством виховання Румунії.

Як каже Анамарія, щоденні курси факультету не були обов'язковими, але вона доказала всім тим, котрі понижували систему навчання в Україні, що може. Таким способом всі «горлачі» замовкли, бо вона доказала, що успішно можна вчитися і в Україні, і в Румунії і стати вдосконалим учителем.

Анамарія щоденно вчилася, безперервно вдосконалювала свої знання і так успішно одержала всі ступені учителя: дефінітиват, другий та перший ступені.

Скромність, допитливість, наполегливість, компетентність, мудрість і працелюбність, природні здібності у педагогічній діяльності є характерними рисами учительки Анамарії Скіпор, котра протягом 21-річного стажу безперервного вчителювання усвідомила, що наполегливість, старанність стають запорукою успіхів у її роботі.

Позитивну роботу вчителя забезпечують педагогічний такт, лагідність у поєднанні з розумною вимогливістю, а це головні якості учительки Анамарії Скіпор, яка користується повагою серед колег, батьків, учнів за відвертість, вимогливість, об'єктивність.

Анамарія одружена з лісничим Николаєм Скіпором, з яким має двоє діточок: Лука –

учень XII класу Військового національного коледжу ім. Штефана чел Маре із Кимполунг Молдовенеск і Теодора – учениця IX-го класу престижного Сучавського національного коледжу «Петру Рареш». Анамарія не лише престижна учителька, але й зразкова господиня, вирощує в своїй господарці велику рогату худобу, свиней та різну птицю.

Для кращого ознайомлення з пані Анамарією Скіпор я попросив її висловити кілька думок про свою працю: «Стати вчителькою – це була моя мрія з дитячого віку. Після восьмирічки, на підставі іспиту, я поступила до економічного ліцею, спеціальність – бухгалтерія. Маючи нагоду продов-

жити вчитися в педагогічній сфері, завдяки Союзу українців Румунії, я поступила до Педагогічного інституту ім. Осипа Маковея із Чернівців, де після чотирьох років одержала диплом учителя-спеціаліста для I-IV класів. Для визнання диплому в румунській освітній системі обов'язковим був іспит з Історії та Географії Румунії, предметів, які не проходила в Чернівецькому педінституті.

На підставі результатів цього іспиту, Міністерство національного виховання в Румунії видало Атестат учителя-спеціаліста для I-IV класів, на основі якого я захистила пост учительки в рідному селі. Зайти в румунську систему науки не було легко. Пам'ятаю заздрість псевдорадників, котрі в очі казали батькові, розповсюджували селом різні плітки, що всі учні, котрі

вчаться в Україні, стануть «шомерами (безробітними) із дипломом», що румунська система навчання набагато перевищує українську і т. д. Протягом чотирьох років я дійшла до висновку, що учителі I-IV кл. на висоті. Вони на уроках, наче артисти, приємними словами, виразами звертаються до своїх учнів. Нам, курсантам із Румунії, було дивно, як звертаються учні до своїх учителів: «Василію Івановичу, будь ласка, пояснить це раз про...», а відповідь була без підвищення голосу. Відстань викладач-учень не повинна бути дуже великою, а зв'язки холодними. Інший приклад: в Україні ліваки писали лівою рукою. А я мала в класі

ліваків, які писали обов'язково правою. Вдома примушували писати правою рукою, а в школі – учителі. Так що ліваків таким чином карали і, як результат, їх почерк був дуже позаний. Це вже було проти природи!

Я маю велике задоволення, що для учнів молодшого віку одержала солідні навички наближення до учнів, стати їхнім другом. В Чернівецькім педінституті я навчилася переступати шкільний поріг із думкою провести якнайкраще урок, щоби моє слово стало повчальним, торкалося розуму і серця кожного учня. Всі на роботі працюємо успішно, одні з нас навіть відмінно».

Думаю, що людина з такими життєвими рисами може успішно вирішувати проблеми виховання молодого покоління на різних рівнях.

Юрій ЧИГА

Що було б, якби нас не було...?

10 років від заснування Яської філії СУР

(Продовження з попереднього числа)

Послідувало святкування Тараса Шевченка, Дня незалежності України і Відмічення Голодомору. І ми були одними із учасників проведення заходів, пов'язаних з переїздом незгасимої свічки через Яський повіт і до кордону з Республікою Молдова в пункті перетину кордону Албіца-Леушени.

Зразу ми зрозуміли, що для того, щоб могли попросити у провду СУР нового приміщення, нам необхідно показати себе. Було необхідно доказати, що у Ясах була створена організація не дарма, хоч деякі песимісти продовжували стверджувати, що Яська організація не буде довго тривати, що вона провалиться. Слава Богу цього не сталося.

Виходячи з конкретної ситуації нашої організації з тих пір, але й теперішньої, ми повинні були знайти свої власні рішення, характерні для нашої новоствореної організації. Організація не може існувати без людей та заходів. На деяких наших перших заходах брали участь гурток «Негостинські струни» під керівництвом диригента професора Михайла Майданюка, «Свекрухи» та інші. Пан професор Михайло Майданюк дав нам гарну вістку: кілька з його учнів, членів гуртка «Негостинські струни», здали іспити та поступили на різні вищі навчальні заклади м. Яси. Таким чином, появилася можливість продовжувати його працю та створити невеликий вокально-інструментальний гурток. Так появилася у нас свій гурток «Тріо Негостинка» у складі студентів: Шоргот Лівії, Серденчук Отілії та Гафенку Олександри. Пізніше, за участю студентів українців з Румунії та студентів з України, які навчаються у вищих навчальних закладах нашого прекрасного міста Яси, був створений інструментально-вокальний гурток «Буковинка» під керівництвом професора Іллі Горовея.

На наш погляд, цього було замало. Так що почали шукати інші можливості. І вихід ми знайшли. Завдяки нашим знайомим, – тут я маю на увазі пана Маріна Панзаріу, справжнього українця із міста Серет, – тоді він працював заступником директора Національного коледжу мистецтв «Октав Банчіла», та пана Іллі Горовея з того ж коледжу, який погодився працювати з нашим гуртком «Буковинка». А для того, щоб усе було законно, ми підготували та підписали Протокол про співпрацю з названим вище коледжем. З самого початку пані Родіка Фаліштяну, професор з балету,

погодилася підготовляти групу дітей, навчати їх танцювати українські танці і вона ж взяла на себе обов'язок підібрати дітей (українців, і не тільки) із класів, де вона викладала. Все ж таки, цього було недостатньо. Ми бажали мати свій танцювальний гурток, щоб наша надія не пропала.

Осіною 2011 року, після VI-го з'їзду СУР, наша організація стала самостій-

(Галана Мадаліна та Оларіу Вівіану), де вони здобули перші загальні і основні навички, необхідні для танцюристів, а саме виконання українських танців. На кінцевому етапі на підготовці була присутня і пані Родіка Фаліштяну. Стажування закінчилося програмою, на якій виступали і наші юнні «танцюристи». Повернувшись додому, для керівника майбутнього гуртка «Веселка» наступила важка та кропітлива праця: підібрати талановитих дітей, які бажали б вивчати, а потім і танцювати українські танці. Вона знайшла 20 учнів, які із задоволенням погодились стати членами-прихильниками нашої організації та вивчати українські танці. І так, за короткий час, приблизно за один місяць, вони вивчили український танець «Березнянка», а на заходах, присвячених святкуванню 179-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка, відбувся перший виступ новозаснованого гуртка «Веселка». Але в нас не було костюмів. На перший виступ ми запозичили костюми у гуртка «Козачок» із Бальківців, керівник Петро Шойман. Потім з допомогою представників посольства України в Бухаресті та тодішнього мера міста Вінниці пана Володимира Гройсмана (зараз прем'єр-міністра України, якому ми виражаємо нашу сердечну вдячність) та Союзу українців Румунії ми пошили у Львові українські національні сценічні костюми.

За ці 10 років наші гуртки, а потім і наші солісти та декламатори, ведучі, а їх нараховується понад 50 (це учні, студенти, викладачі), виступали у понад 100 заходах. Протягом цих років ми не забували про підвищення рівня майстерності наших гуртків, зокрема нашого гуртка «Веселка»; Керівник гурту пані Родіка Фаліштяну брала участь в конкурсах, фестивалях, мастеркласах та різних інших заходах, які проводилися як у Румунії, так і за її кордоном, в Україні (в Чернівцях, Івано-Франківську, Вінниці) та в Болгарії. Кожного року приходилось відновлювати наші гуртки, коли їх члени, учні чи студенти, закінчуючи навчання, переїжджали в інші місця праці чи навчання; а для того, щоб продовжувати нашу діяльність у цій галузі, необхідно було шукати та підготовляти інших, і в цьому вся заслуга пані Родіки Фаліштяну і пана Іллі Горовея – керівника гуртка «Буковинка», заступника директора Національного коледжу «Октав Банчіла».

(Далі буде)

Голова Яської Філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

ною організацією, а в 2012 р., з допомогою провду СУР, та особисто пана голови Штефана Бучути, для нашої організації закупили на приміщення чотирикімнатну квартиру, яка і на сьогодні є осередком Яської філії СУР.

Я не буду говорити про труднощі, через які нам прийшлося перейти у 2012 році через складну фінансову ситуацію, тому що через такі моменти прийшлося перейти всі філіям. Ми вдячні керівництву СУР за те, що воно оволоділо ситуацією того часу, і більшість запланованих заходів проводились у нормальних умовах.

На підставі Протоколу співпраці, підписаного між нашою філією та Дитячою школою мистецтв міста Коломиї, Івано-Франківської області, Україна, 10 лютого 2011 р. ми відрядили до Коломиї на стажування двох учнів Національного коледжу мистецтв «Октав Банчіла»

УКРАЇНЦІ МІСТА БАЯ МАРЕ – УЧАСНИКИ 25-ГО ВИПУСКУ ФЕСТИВАЛЮ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК

Вже 25-ий рік Союз українців Румунії організовує на Мара-морощині, в м. Сігеті, «Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії», який відбувся 20 січня ц.р.

В день Собору святого Івана Хрестителя в місті Сігеті зібралися колядники всіх сіл Мараморощини, а також із таких міст, як Вішеу де Сус, Сігет і Бая Маре, разом із різдвяними «Бетлегемами» і «Віфлаемами», колядниками з Банату, Буковини і Тульчі, України та Угорщини.

На пропозицію членів міської організації СУР м. Бая Маре взяла участь група баямарських колядників у складі: Оксани Флореску, Євдокії Поп, Марії Сауки, Кріни Козма, Карла Козми, Габрієли Бучути і Віорела Бучути.

Свято почалося Літургією в Православній Українській Церкві, яку відправили священники на чолі з панотцем, доктором теології Миколою Лаврюком.

Після Літургії сформувалися групи і відбувся парад артистичних колективів в народних костюмах від церкви, від Сігетської мерії – до фестивального залу Музичної школи ім.

Джеордже Енеску, де продовжувався концерт української колядки, представлений 24-ма колективами.

Я не зміг взяти участь на цьому заході, але дякую організаторам фестивалю за запрошення і радію, що така значна подія для українського населення Румунії відбулася на високому рівні. Про це мені сказали наші учасники, а також від імені Департаменту нацменшин Державний секретар Амет Аледін та Ярослава Хортяні – заступник президента Світового Конгресу Українців, депутат Парламенту Угорщини, яка прибула до Сігету разом із групою колядників українського походження з Угорщини.

Пригадую собі, як пройшли ці 25 випусків фестивалю колядок та зимових обрядів українців Румунії.

Перший випуск відбувся в Будинку Культури м. Сігет, в будинку, який опісля дістав назву знаменитого співака народної румунської пісні Віорела Костіна.

Будинок культури був збудований на руїнах біля колишньої української школи та біля спор-

тивного залу, де колись учні 9-го класу Української школи проводили уроки з фізкультури із незабутнім професором Денисом Онищуком. У тім залі, і не лише, ми гартували своє тіло.

В залі того будинку культури я мав нагоду зустрітися з колишніми колегами школи, старшими чи меншими, – Михайлом Бринзяником, Василем Поповичем, Федьком, Бучиком, Федором Поповичем, який був оркестр-майстром фестивалю.

Присутні були члени коміте-

ту СУР на чолі з Юлієм Мануляком – головою Крайового Союзу Українців. Були присутні голова СУР Степан Ткачук, генеральний секретар Корнелій Регуш, редактори українського журналу на чолі з Іваном Ковачем. Ще пригадую собі, що були присутні майже 11 священників на чолі з вікарієм Української Православної Церкви отцем Іваном Піцурою.

(Далі буде)

Степан БУЧУТА

Книга про долю творчої людини

(Продовження. Поч. у попередньому числі)

Видана 2016 р. в Пряшеві, книга «У всякого своя доля» на пошану 80-літнього видатного словацького українця, культурно-громадського діяча, доктора філологічних наук, професора, дійсного члена НТШ, іноземного члена НАН України Миколи Мушинки – це надто багата на інформаційні україністичні дані картина, представлена у формі толкової розмови українського журналіста, громадського діяча та підприємця Словаччини Ярослава Шуркалі з Миколою Мушиною, розмова, проведена протягом кількох десятків зустрічей, на якій перший з них записував на магнітній стрічці відповіді другого співрозмовника, який, як відзначає Ярослав Шуркало, «у переважній більшості сам письмово відповідав на (...) запитання». Відредаговані ним одержані (усні й письмові) відповіді Шуркало «по частинах давав для авторизації» Мушинці, який «суттєво доповнював їх», з чого можна дійти висновку, що до створення цієї книги оба співрозмовники приступили з особливою серйозністю.

Книга «У всякого своя доля...» складається з кількох частин, змістовно містких і надто багатих на фактологічні дані.

У першій частині Відродження із політичного небуття видатних діячів україн-

ської науки, культури, мистецтва та держави перш за все йде мова про те, ким є Тарас Шевченко для Миколи Мушинки і чим він, як науковець, член НАН України, збагатив шевченкознавство, – питання, «покриття» якого належними підходами, діями і фактами привело до його нагородження Дипломом лауреата Премії фонду Тараса Шевченка.

Далі, в першій частині книги мова йде, як відзначається у врученому лауреатові Дипломі, про «відродження із політичного небуття» «десятків імен видатних діячів української науки», на першому місці зпоміж яких Мушинка поставив визначного львівського українського фольклориста та громадського діяча кінця XIX і першої чверті XX ст. Володимира Гнатюка (1871-1926), незмінного секретаря Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, який провів польові обстеження в карпатському ареалі, в Угорщині та в деяких західних місцевостях Румунії, по-науковому зібравши багатющі матеріали, що увійшли до його збірників «Лірники», «Галицько-руські анекдоти», «Угорські духовні вірші», «Галицько-руські народні легенди» (2 томи), «Знадоби до української демонології» (3 т.), «Коломийки» (3 т.), «Гаївки», «Народні оповідання про опришків», «Похоронні звичаї та обряди», «Колядки і щедрівки» (2 т.), «Українські народні байки» (2 т.) та «Етнографічні матеріали з Угорської Русі»,

зібрані і в селах Румунії Семлак, Надлак, Перегул Маре (давніша назва – Німецький Перер), які, поряд із зібраними в Карпатах, мають велике значення для української, словацької, угорської та румунської фольклористики (див.: Іван Ребошапка, Слідами Володимира Гнатюка в Банаті, у т. «Науковий збірник Музею української культури у Свиднику», Пряшів, № 3, 1967, с. 97-101; його ж, Володимир Гнатюк і румунська фольклористика, у томі «Vlahozvest práce. Vedecký zborník na počest akademika Mikulaša Mušinku», Užhorod-Prešov, 1988, s. 53-61; його ж, у ж. «Наш голос», № 3(7), 1991, с. 66). В. Гнатюк написав також цілий ряд теоретичних статей з питань фольклористики та етнографії. Внаслідок плідної діяльності 1902 р. Гнатюк став членом-кореспондентом Російської академії наук у Петербурзі, 1905 р. – членом-кореспондентом чеського форуму «Národopisné společnosti Československé», згодом його обрано членом наукових товариств «Verein für österreichische Volkskunde» у Відні та «Hermann-Barth-Gesellschaft für Völkerverständigung» у Берліні, а разом з М. Грушевським, С. Єфремовим, А.Кримським, М. Петровим та С.Смаль-Стоцьким він став академіком новозаснованої Української Академії наук в Києві.

(Далі буде)

Іван РЕБОШАПКА

◆ СЖОРІЖКА ДЛЯ ДІТЕЙ ◆

Вікторія ОНОПРИЄНКО

КАЗКА ПРО РІДНУ МОВУ

Колись, дуже давно, жив на землі народ. Було це сильне, красиве і могутнє плем'я. Вони дружно працювали, вирощували врожаї, рибалили, полювали, розводили худобу. Заможні жили ці люди. Та була у них одна велика біда: не мали вони мови. Зовсім не могли розмовляти, співати пісень, не могли сваритися, вимовляти слова радості і любові, тому посмішка рідко торкалася їхніх облич. А винні в цьому були вони самі.

Багато років тому цей народ образив добру фею-Мову, і вона, гірко зітхнувши, назавжди пішла від них, забравши з собою слова-квіти.

Оніміле плем'я давно пошкодувало, що скоїло таке, та часу назад не повернеш, помилки не виправиш.

У тому племені, по-сусідству, жили дівчинка з довгою косою, добрим серцем і великими, як небо, очима, та хлопчик, який чудово грав на сопілці. Хлопчик часто заходив до сусідів, щоб подивитися на прекрасні вишиванки дівчинки, а вона заслухалася його грою.

Бачачи, як тяжко горює їхній народ без мови, діти самі теж переживали, бо не могли висловити своїх думок і почуттів.

Хлопчик надумав відшукати Мову, попросити у неї вибачення за свій народ і повернути втрачені слова-квіти. Дівчинка вирішила піти з ним, бо одна голова — добре,

а дві — краще. Та як же вони обізвуться до Мови, як скажуть, чому прийшли? Дівчинка вишила їхнє прохання на рушникові, він вийшов прекрасним, а хлопчик спробував домовитись через гру на сопілці. І полилась чарівна мелодія, якою всі заслухалися.

Чи довго шукали фею діти, чи ні, того ніхто не знає. Знайшли її серед величезного поля, засіяного квітами-словами, які вона доглядала. Від пахощів цих квітів запаморочилася голова у дітей, а з вуст полилася пісня. Діти показали свої дари. Побачивши рукоділля дівчинки, почувши гру хлопчика, Мова все зрозуміла без слів. Взяла цілі оберемки своїх чарівних, запашних, різнокольорових слів і пішла за дітьми, понесла Мову людям.

З низько схиленими головами, з пошаною зустрічало плем'я Мову. Радості не було меж. Вдихнули люди аромат чарівних квітів... і заговорили, заспівали від щастя. З того часу бережуть вони слова-квіти, шанують Мову, як найбільший, найкоштовніший скарб.

ДЕ І КОЛИ НАРОДИЛАСЯ ПІЦЦА?

Уперше щось схоже на піцу з'явилося ще 6 тисяч років тому в стародавніх єгиптян, які винайшли дріжджі та кисле тісто, а воїни Персії у військових походах прямо на своїх щитах, поклавши їх на вогнище, готували коржі з додаванням сиру та фініків (курмале).

Піцу, схожу на ту, яку ми знаємо, почали готувати в Стародавній Греції.

У середньовічній Італії піца спочатку була традиційною стравою бідного люду, коржі слугували і тарілками. Їх випікали піццойло — майстри кухарі і продавали прямо на площах і вулицях. Саме італійське слово pizza схоже з piazza (площа) і piatto (тарілка).

Усіма улюбленою їжею піца стала

набагато пізніше, коли в Італію вперше були завезені з Мексики та Перу помідори, які є обов'язковим складником.

Головне в піці — корж. Він повинен бути тонким і хрустким, але і м'яким.

Це — найбільший секрет та гордість справжнього піццойло.

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

21 ЛЮТОГО – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ!

Кожного року 21 лютого світ відзначає Міжнародний день рідної мови. Це свято було запроваджено 1999 р. ЮНЕСКО, на знак визнання жорстокого придушення 21 лютого 1952 р. в Бангладеші

йшли на страту не одні генерації справжніх синів та дочок України. Сучасний світ зрозумів, що кожна нація має право на вираження, спілкування рідною мовою, яку їй залишено в спадок попередниками, якою вона гордиться, розвивається.

18 лютого ц.р. Марамороська філія СУР відзначила в місті Сігеті «Міжнародний день рідної мови».

На заході взяли участь голова СУР та депутат Микола-Мирослав Петрецький, організатор дійства, голова Марамороської повітової

демонстрації людей, які виступали проти Уряду, який забороняв їм використовувати рідну бенгальську мову в Пакистані.

В цей день українці всього світу відзначають свою рідну українську мову, яка віками була заборонена царизмом, комунізмом радянської влади. За свою мову виступали,

Українське слово розвивалося, набирало сили ще на пергаментях Нестора-Літописця, опісля у творах Григорія Сковороди, Івана Котляревського, Тараса Шевченка, І. Нечуя-Левицького, П. Мирного, Лесі Українки, І. Франка, слідуєчими генераціями видатних українців.

організації Мирослав Петрецький, учні-українці зі всіх сіл, де проживає українська меншина Румунії – Верхня Рівна, Вишавська Долина, Бистрий, Луг над Тисою, Ремети, Кричунів, Великий Бичків, Кривий, батьки, викладачі, Шкільний повітовий інспекторат, Український православний Вікаріат, гості з України. (І.П.-К.)

Олександр ОЛЕСЬ

**В ЗЕМЛІ ВІКИ
ЛЕЖАЛА МОВА**

*В землі віки лежала мова
І врешті вибилась на світ.
О мово, ночі колицкова!
Прийми мій радісний привіт.*

Леся УКРАЇНКА

«Слово – то мудрості промінь,
слово – то думка людська».

Павло ГРАБОВСЬКИЙ

*Рідна мова на чужині
Ще милишою стає».*

Цікаві та веселі дитячі вислови...

Син: Мамо, а навіщо Бог створив каміння? Воно заважає людям ходити...

Мама: Бог створив усе добре.

Син: Ага, то не каміння людям заважає ходити, а люди – камінню лежати.

Син: Мамо, добрі люди вмирають і летять на Небо, а де йдуть погані?

Мама хвильку замислилась – як правильно сказати дитині про пекло...

Син: Ага, знаю! Їх поліція забирає!

ЧИ ЗНАЄШ ТИ, ЩО...

◆ качки і гуси не бояться морозів. Вони витримують температуру до -110 градусів С, хоча такої температури на Землі немає.

◆ в Новій Зеландії живе пташка, що не має ні крил, ні хвоста, це – ківі (фото).

◆ фламінго мають рожевий колір тому, що споживають водорослі, в яких багато речовини каротиноїду.

◆ ястріб має такий хороший зір, що бачить мишу з відстані кілометра.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

330 РОКІВ ВІД ОБРАННЯ ГЕТЬМАНОМ УКРАЇНИ ІВАНА МАЗЕПИ (1639-1709)

(Продовження з попереднього числа)

«Іван Мазепа – між легендою і символом» – робота на румунській мові, яку зачитав Чіпріан Михайло Лушкан, присвячена життєвому шляху нашого великого земляка. У ній, як і в документальному фільмі, що ми переглянули, було звернуто увагу на важливі і цікаві факти з шляхетного походження Мазепи і долі його родини, про високу світську та військову освіту, здобуту в Україні та за кордоном. Йшлося і про значення перебування у юнацькі роки при польському дворі короля Яна II Казимира, про перші кроки у виконанні секретних дипломатичних доручень та багато іншого. У 1669 році Мазепа повертається на Правобережжя і залишається там. Його довголітня діяльність в управлінні країною розпочалася під булавою двох видатних гетьманів: Дорошенка та Самойловича. З 1687 року він перейняв важелі керування Лівобережною Україною, а у 1704-1709 рр. керував Українською Гетьманською Державою (уся Наддніпрянська Україна). В цій роботі доповідач зазначив присутність гетьмана на території Румунії, його зв'язки з представниками молдавської інтелігенції. Іван Мазепа разом зі своїми прибічниками знайшов політичний притулок у Бесарабії після поразки під Полтавою, ставши першою політичною еміграцією України. Помер гетьман 21 вересня 1709 року у містечку Бендери. Похований він був у місті Галаць, де його ім'я носять два житлові квартали. Йому встановлено погруддя, яке цього року було відновлено за рахунок СУР. На жаль, доля поховання І. С. Мазепи у місті Галаць є неспокійною, трагічною. Її не раз досліджували і описували як румунські, так і українські дослідники.

Наступна доповідь «Роль Івана Мазепи в історії України», зачитана Мартою Сарою Деак, підкреслила історичні передумови до обрання Мазепи гетьманом. Проміжок після Б. Хмельницького і до І. Мазепи називають Руїною – період політичного безладдя та громадянської війни. За той час українську автономію, самостій-

ність, вольності та права були сильно обмежені московським царизмом.

Крім того, гетьманська влада, яку втілював Іван Степанович, а також його особистість та досягнення викликали протирічливі почуття в його оточенні – одні любили його, інші ненавиділи, його поважали і побоювались, цінували і остерігались, прославляли і оббрівували. В таких досить складних зовнішніх і внутрішніх умовах новому гетьманові вдалося «сформувати нову еліту, створити умови до

потужного культурного відродження, консолідувати свою владу для відбудови сильної і незалежної України». Мазепі доводилося постійно маневрувати між трьома «найпотужнішими силами того часу – Росією, Польщею та Туреччиною». Йому доводиться застосовувати державний розум, високий інтелект, дипломатичну гнучкість, неабияку хитрість, а часом і не зовсім праведні засоби, для збереження миру і уникнення людських та матеріальних втрат.

Гетьманування Івана Мазепи стало вирішальним моментом у стосунках між Україною та Московщиною. Мудрий та досвідчений політик, дипломат і патріот збагнув: зв'язок України з Російським царизмом завжди залишатиметься позбавленим будь-яких сподівань на краще. В умовах Північної війни (1700–1721) московський цар Петро I знову порушив ряд обіцянок і домовленостей, а відтак практично розв'язав гетьманові руки від попередньо підписаних з ним угод. Мазепа пішов на союз з польським королем

Станіславом Лещинським та шведським королем Карлом XII. Умови тієї домовленості дали б йому можливість реалізувати свою мету об'єднати Україну в одну «незалежну державу західноєвропейського типу зі збереженням традиційного козацького укладу та з абсолютною владою правителя – гетьмана чи князя». Ця спроба вирвати Україну з-під московської залежності по ряду причин зазнала поразки. Петро I розпочав жахливу за масштабами та звірствами каральну операцію проти козаків і мирного населення. Було винищено кілька поселень, серед яких і гетьманська столиця Батурин з усіма без винятку його жителями, колекціями, дорогоцінностями і скарбами. 210-ть років Мазепу проклинали в православних церквах, і практично до 1990 описували не інакше як негативними, лайливими епітетами прикріпленими до звання «зрадник».

Не раз згадувалось про належність Мазепи до найбагатших людей Європи того часу. Та за свідченнями сучасників Мазепа належав і до цінувальників високого мистецтва, володів витонченим художнім смаком, схилився перед красою жінок. Він був незрівняним красномовцем, непоганим музиком та поетом, який і в більшості своїх творів уболівав за долю України. Існує не одне свідчення про «чудову колекцію зброї та найкращу в Україні велику і цінну бібліотеку з інкунабулами, старовинними рукописами, раритетними виданнями на багатьох мовах». Більше того, Іван Мазепа виявив себе як великий покровитель і меценат національної культури, освіти, мистецтва, архітектури, науки та православної церкви протягом всього свого життя. Перелік заснованих, відреставрованих чи удосконалених освітніх інституцій, церков, лікарень та фортифікаційних укріплень, зроблених за власні та державні кошти, просто вражає. А цілеспрямована культурно-просвітницька політика за часів гетьмування призвела до «загального відродження в усіх галузях мистецтва – в сфері філософії, теології, суспільних та природничих наук». Вчені-мистецтвознавці говорять навіть про виникнення в Україні того часу унікального і глибоко оригінального стилю – «мазепинського барокко» або «українського козацького барокко».

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.